

ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ A KYBERŠIKANOVÁNÍ

KRIZOVÝ PLÁN POSTUPU PŘI ZJIŠTĚNÍ ŠIKANY A KYBERŠIKANY VE ŠKOLE

Zpracovala: **Mgr. Petra Němcová**

školní metodik prevence

Základní škola Čáslav, příspěvková organizace, Husova 526,

286 01 Čáslav

OBSAH:

1. ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ A KYBERŠIKANOVÁNÍ	3
1.1. Úvod	3
1.2. Organizace a řízení školy	4
1.3. Vzdělávání pracovníků školy	4
1.4. Preventivní výchovná činnost žáků	5
1.5. Klíčová opatření	5
1.5.1. Společné vzdělávání.....	5
1.5.2. Užší realizační tým	5
1.5.3. Společný postup při řešení šikanování, kyberšikanování	5
1.5.4. Prevence v jednotlivých hodinách	6
1.5.5. Prevence ve výuce obecně	6
1.5.6. Prevence ve školním životě mimo vyučovací hodinu.....	7
1.5.7. Spolupráce s rodiči.....	7
1.5.8. Školní poradenské služby	7
1.5.9. Spolupráce se specializovanými zařízeními	7
1.5.10. Evaluace	8
2. KRIZOVÝ PLÁN POSTUPU PŘI ZJIŠTĚNÍ ŠIKANY A KYBERŠIKANY VE ŠKOLE	9
2.1. Postup při počátečním stadiu šikany mezi žáky	9
2.1.1. Minimum pro třídní učitele a další pedagogické pracovníky	9
2.1.2. Příklady přímých a nepřímých znaků šikanování	10
2.1.3. Fáze šikany.....	11
2.2. Postup při výbuchu pokročilé šikany mezi žáky	11
2.3 Postup při výskytu šikany učitele	12
2.4. Postup při kyberšikaně během vyučování	13
2.5. Postup při kyberšikaně mimo vyučování.....	13
2.7. Metodické poznámky, informace, kontakty	13
3. DŮLEŽITÉ INSTITUCE, KONTAKTY, VÝCHODISKA, WEBOVÉ STRÁNKY ...	15
3.1. Důležité instituce, důležitá sdružení	15
3.2. Seznam webových stránek.....	16
3.3. Důležité kontakty pro potřeby školy	17

1. ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ A KYBERŠIKANOVÁNÍ

Východisko:

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2018-28

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č. j. 21149/2016

Školský zákon č. 561/2004 Sb.

KOLÁŘ, M. Nová cesta k léčbě šikany. Portál, Praha 2011.

1.1. Úvod

Šikanování a kyberšikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí. V místě jejího výskytu dochází ke ztrátě pocitu bezpečí žáků, který je nezbytný pro harmonický rozvoj osobnosti a efektivní výuku. Na rozdíl od jiných druhů násilí je šikana a kyberšikana zvláště zákeřná, protože může zůstat dlouho skrytá. Školní šikanování je nemoc skupinové demokracie a má svůj zákonitý vývoj.

Charakteristika šikanování dle M. Koláře, **Nová cesta k léčbě šikany 2011:** „Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašit žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo nemohou z nejrůznějších důvodů bránit. Zahrnuje i fyzické útoky v podobě bití, dále vydírání, loupeže, poškozování věcí, nadávky, pomluvy, vyhrožování, ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování. Může se realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace – kyberšikany. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v její závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.“

Šikanování se ve své zárodečné formě vyskytuje prakticky na všech školách. Pocit bezpečí každého jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu je základní podmínkou vytváření produktivního prostředí a dobrého sociálního klimatu třídy a školy.

Škola má povinnost předcházet všem náznakům násilí, šikanování a kyberšikany.

Všichni učitelé mají rovněž povinnost hlásit podezření na šikanu či kyberšikanu vedení školy.

Šikanování v jakékoliv podobě a formě nesmí být pracovníky školy akceptováno. Rovněž nesmí pracovníci školy podceňovat závažnost jistých projevů chování a jednání, které by se později mohly zvrtnout v šikanování.

Program proti šikanování a kyberšikanování ve škole slouží k vytvoření bezpečného, respektujícího a spolupracujícího prostředí, zaměřuje se především na prevenci a ukazuje postupy řešení.

Je určen pedagogickým pracovníkům školy, rodičům a žákům školy.

Je součástí primární prevence rizikového chování a preventivního programu školy.

Celoškolský přístup zahrnuje:

- Organizaci a řízení školy
- Vzdělávání pracovníků v oblasti šikany a kyberšikany
- Preventivní výchovnou činnost žáků

1.2. Organizace a řízení školy

Otázka prevence šikany, kyberšikany a její minimalizace úzce souvisí s dobrou komunikací jednotlivých pracovníků školy. Organizace chodu školy umožňuje včasnou a pružnou komunikaci o problémových jevech.

Komunikace směřující k prevenci:

- ***Pravidelně*** (každý měsíc písemné shrnutí zpráv třídních učitelů, na pedagogické radě vstup metodika prevence – čeho si kdo všiml, na koho je třeba dát si pozor).
- ***Průběžně*** (každý pracovník, který zaznamená příznaky nevhodného chování k některému z žáků či učitelů, neprodleně sdělí tuto skutečnost vedení školy či třídnímu učiteli. Jedenkrát ročně bude zadáván žákům školy jednoduchý dotazník mapující kolektivní vztahy ve třídě).

1.3. Vzdělávání pracovníků školy

Pracovníci školy znají důležitost prevence (vytvoření bezpečného prostředí a rozvíjení zdravých sociálních vztahů mezi žáky) i postupy řešení zjištěných problémů. Dále vědí, jak vypadají příznaky nezdravých sociálních vztahů a vědí, jak mají vhodně reagovat na projevy či příznaky šikany. V průběhu školního roku se dobrovolně dle vlastního výběru účastní přednášek, seminářů a školení k dané problematice. Důsledně dbají na dodržování stanovených pravidel týkajících se slušného chování ve škole.

1.4. Preventivní výchovná činnost žáků

S třídními kolektivy se pracuje na rozvoji pozitivních mezilidských vztahů. Za jejich rozvoj zodpovídají třídní učitelé, kteří si dle možností a konkrétní situace ve třídách najdou odpovídající organizační formy práce vhodné pro žáky se snížením rozumových schopností. Využijí především prvků dramatizace pohádek, bajek a příběhů, které mají pozitivní morální podtext, zařadí hry pro zvládání agresivity, podpoří utváření morálních hodnot prostřednictvím návštěvy kulturních představení (filmová a divadelní představení), společné vycházky, výlety, výstavy, exkurze, projektové dny. Žáci se naučí rozeznávat co je a co není šikana či kyberšikana, co je škádlení a jak se zachovat, když se v jejich blízkosti objeví.

1.5. Klíčová opatření

1.5.1. Společné vzdělávání

Jedním z prvních úkolů je nastartovat vzdělávání v oblasti prevence šikanování a kyberšikanování, s ohledem na časovou přijatelnost pro chod školy (v přípravných týdnech, v závěru školního roku či DVPP).

Obsahová náplň:

- metody práce se skupinou, rozvoj pozitivního třídního klimatu
- nenásilné způsoby řešení konfliktů
- práce s agresivním žákem
- témata k šikanování, kyberšikanování
- postup řešení případné šikany, kyberšikany

1.5.2. Užší realizační tým

V případě zachycení nevhodného chování žáků se o postupu poradí užší realizační tým ve složení: třídní učitel, metodik prevence, výchovný poradce, vedení školy.

1.5.3. Společný postup při řešení šikanování, kyberšikanování

- Jakékoliv náznaky nevhodného sociálního chování bereme vážně.
- Vedeme diskrétně rozhovor zvlášť s obětí, s informátorem. Nepřipustíme konfrontaci.
- Zajistíme bezpečnost dětí.
- Máme-li pochybnosti, jak věc řešit, využijeme rady odborníka (PPP, Projekt E-bezpečí, atd.)
- Najdeme vhodné svědky, nikdy nevyšetřujeme veřejně, informace od svědků získáváme diskrétně, v případě nutnosti konfrontujeme jejich výpovědi.

- Svoláme užší realizační tým, provedeme pohovor s agresorem (agresory), zajistíme, aby se nemohli domluvit, nedopustíme konfrontaci oběti a agresora, učiníme zápis.
- Informujeme zákonného zástupce, příslušný OSPOD, Policii ČR.
- Svoláme výchovnou komisi, ze které učiníme zápis.
- Neumožňujeme konfrontaci rodičů oběti a agresora.
- Pracujeme se třídou, kde k násilí došlo. Dle závažnosti využijeme odbornou pomoc, individuálně pracujeme s obětí a agresorem, zajistíme realizaci intervenčního programu.
- Vyžadujeme zvýšenou důslednost ze strany všech pedagogických i nepedagogických pracovníků školy k dodržování stanovených pravidel a norem chování.

1.5.4. Prevence v jednotlivých hodinách

Učitelé se v hodinách (viz. Tematické bloky) zaměří na činnost rozvíjející pozitivní vztahy ve třídě a provádějí zpětnou vazbu uplynulého období. Žáci jsou seznamováni s následujícími tématy a jsou rozvíjeni dovednosti:

- co je a není šikana, kyberšikana, rozdíl mezi šikanováním a škádlením
- ubližování, jak mu předcházet
- jakým způsobem se oběti zastat
- jak vhodným způsobem vyhledat pomoc dospělého

1.5.5. Prevence ve výuce obecně

Všichni učitelé vnímají důležitost vytváření bezpečného prostředí. Kromě práce ve svém předmětu se soustřeďují na rozvoj pozitivních vztahů, umožňují rozvoj spolupráce i zpětnou vazbu. Žáci by měli umět pracovat ve skupinové práci, vyjadřovat se slušně a otevřeně. Učitelé se vyhýbají technikám a metodám, které neúčelně vytvářejí či zvyšují napětí a následně vytvářejí potřebu uvolnění (vybití negativní energie).

Konkrétní nevhodné situace a techniky:

- veřejné vyhlašování výsledků písemných prací
- srovnávání jednotlivců třídy
- ponižování a zesměšňování
- nenaplněné hrozby a křik
- neohlášené písemné práce
- utváření stresového prostředí

1.5.6. Prevence ve školním životě mimo vyučovací hodinu

Zde se jedná především o prevenci o přestávkách. Vytipování rizikových míst (WC, vzdálenější třídy, zákoutí chodby). Opatření, která vedou k prevenci: Dozory se zvýšenou intenzitou sledují riziková místa, zacházení s mobilním telefonem. V případě, že se na nich opakují problémy, hledá a aplikuje se přijatelné opatření.

1.5.7. Spolupráce s rodiči

Škola spolupracuje s rodiči na základě těchto opatření:

- a) informování ze strany zákonných zástupců, rodiče pozorují, že se něco děje,
- b) informování ze strany školy v případě, že se objeví šikana nebo podezření na šikanu, spolupráce na řešení,
- c) konzultační tým (třídní učitel + dítě + rodič, školní poradenské pracoviště, vedení školy),
- d) pohovor se zákonným zástupcem, výchovná komise, písemný zápis z pohovoru

1.5.8. Školní poradenské služby

Ve škole pracuje metodik prevence, jehož úkolem je garance tvorby a evaluace programu ve spolupráci s výchovným poradcem a ostatními pedagogy. Ve spolupráci s pedagogy poskytuje služby žákům, popř. rodičům.

1.5.9. Spolupráce se specializovanými zařízeními

Škola spolupracuje přednostně s těmito institucemi:

- Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje, pracoviště Kutná Hora, Jakubská 83, Kutná Hora, tel: 327 311 362 (PhDr. Skalníková, PhDr. Blahová, **Bc. Martina Šebková** – koordinátor tel: 257 280314) pppkh@mybox.cz
- Speciálně pedagogické centrum Kolín, Kutnohorská 179, tel: 321 726 600, 329 713 144
- MěÚ Čáslav, Odbor vnějších vztahů, oddělení sociálních věcí a zdravotnictví (Mgr. Šíma)
- MěÚ Havlíčkův Brod, Odbor sociálních věcí a školství
- Městská policie Čáslav
- Policie ČR, Obvodní oddělení Čáslav
- Městská nemocnice Čáslav
- Střediska výchovné péče a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc v regionu

1.5.10. *Evaluace*

Evaluace programu šikanování a kyberšikanování je nedílnou součástí hodnocení preventivního programu školy, probíhá v průběhu i na konci školního roku především formou pozorování, rozhovorů či krátkého dotazníkového šetření, které je koncipováno tak, aby jej zvládli žáci se snížením rozumových schopností. Ukazatelem prevence ve školním prostředí je intenzita výskytu šikany či kyberšikany ve škole.

2. KRIZOVÝ PLÁN POSTUPU PŘI ZJIŠTĚNÍ ŠIKANY A KYBERŠIKANY VE ŠKOLE

2.1. Postup při počátečním stadiu šikany mezi žáky

Škola zvládne řešení sama, při šetření je vzhledem k bezpečnosti oběti potřeba zachovat diskrétnost. O zjištěných skutečnostech provádí zápis třídní učitel.

- a) Odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany.
- b) Rozhovor s informátorem a oběťmi.
- c) Nalezení vhodných svědků.
- d) Individuální rozhovor se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory).
- e) Ochrana oběti.
- f) Předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru – rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření) – nebo rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku).
- g) Realizace vhodné metody – usmíření nebo vnější nátlak (výchovný pohovor, výchovná komise s agresorem a jeho rodiči).
- h) Třídní hodina (efekt metody usmíření nebo oznámení potrestání agresorů).
- i) Rozhovor s rodiči oběti.
- j) Práce s celou třídou.

2.1.1. Minimum pro třídní učitele a další pedagogické pracovníky

- Učitel individuálně promluví s tím, kdo ho o šikaně informoval, nejprve ho nechá vyprávět vlastními slovy, povzbuzuje ho, aby mluvil co nejvíce.
- Dále se zevrubně zeptá na všechny podrobnosti a okolnosti, co přesně se dělo, kdo co dělal a říkal, kdo všechno u toho byl, co tomu předcházelo, proč se přítomní chovali tak, jak se chovali? ... atd.
- Při rozhovoru se zaměříme na vztah informátora a oběti, informátora a agresora, zvážíme, jak je informace vnitřně konzistentní a věrohodná.
- Je-li referentem sama oběť, ujistíme ji svou podporou a ochranou. Oběť potřebuje povzbuzení a naději.
- Myslíme i na to, že může jít o falešné udání.
- Není-li referentem oběť, pozveme oběť k rozhovoru, ale nenápadně, okolí nesmí prozatím nic tušit.
- Oběť můžeme podle okolností požádat, aby sepsala, co řekla.
- Jestliže došlo k viditelnému zranění, je nezbytné provést dokumentaci (foto).
- V případě potřeby přivoláme lékařskou pomoc nebo doporučíme oběti návštěvu lékaře. Dle potřeby angažujeme i policii. Rozhodneme-li se k tomu, je nezbytné provést toto neodkladně, odklad by neprospěl ani oběti, ani pověsti školy.

- Jsme-li schopni zajistit oběti účinnou ochranu, navrhneme ji, aby souhlasila se zveřejněním svého udání.
- I když se nepodaří agresory usvědčit, obvykle je větší naděje, že se šikanou přestanou, neboť budou vědět, že škola je o jejich počínání informována. Je ovšem nutno zvážit, platí-li to i v konkrétním případě, který právě řešíme.
- Když oběť se zveřejněním svého udání nesouhlasí nebo váhá, můžeme to respektovat. Někdy je však opravdu vhodnější na agresory „uhodit“, oběť následně prožije velkou úlevu danou tím, „že je to venku“ a něco se s tím konečně dělá.
- Následuje rozhovor s agresory, přesněji řečeno s podezřelými, k tomu se nejlépe hodí vyučovací hodina, kdy má učitel volno. Během této hodiny si postupně individuálně nechá vyprávět od každého podezřelého agresora, co se dělo, klade otázky, případně nakonec vyzve, aby sepsali své odpovědi. Nutno podotknout, že pracujeme s každým agresorem zvlášť.
- Dále postupně vyslechneme i ostatní žáky, kteří šikaně (násilnému jednání) přihlíželi nebo o ní dokonce věděli. Zejména ti, kteří patří ke slušným a věrohodným svědkům. V rozhovorech co nejméně prozrazujeme, klademe konkrétní otázky – kdo, kdy, kde, jak, proč? Žádáme vysvětlení rozporů v tom, co žák sděluje a rozporů mezi výpověďmi.
- Není možné podat vyčerpávající návod k těmto rozhovorům. Co je ale důležité, použít jeden osvědčený obrat, který spočívá v tom, že klademe otázku tak, aby už v jejím znění byl obsažen předpoklad, že dítě určitou věc dělalo nebo vidělo. Ptáme se například: „Kde jsi byl, když Láďa kopal Pepíčka?“ - nikoli „Kopal Láďa Pepíčka?“ Málo užitečné bývají otázky, na které lze odpovědět „Ano“ nebo „Ne“, případně se nabízí odpověď „Nevím“.
- Při rozhovorech s agresory a s přihlížejícími musíme často čelit výmluvám, že šlo o nehodu, pouhou legraci nebo hru. Ptáme se: „Jestliže to byla nehoda, tak jak se děti snažily oběti pomoci? Jak projevily svou solidárnost, své kamarádství? Jestliže šlo o legraci, smáli se všichni? Jestliže to byla hra, bavila všechny?“
- Psychický nátlak, který na dítě, zvláště podezřelé, vyvíjíme – například tím, že v něm vzbuzujeme strach, je z pedagogického hlediska problematický, může však být nezbytný pro příští ochranu oběti. Do jisté míry můžeme spoléhat na to, že dítě, je-li nevinné, chápe vážnost situace a své nepříjemné pocity nám promine.

2.1.2. Příklady přímých a nepřímých znaků šikanování

- ***Nepřímé šikanování:*** žák je o přestávkách osamocený, při týmových sportech bývá volen do družstva mezi posledními, působí smutně, je nejistý, vystrašený, uzavřený, jeho školní prospěch se náhle nevysvětlitelně zhoršuje, stále postrádá své věci nebo je má poškozené, má zašpiněný nebo poškozený oděv, odmítá vysvětlit ztrátu věcí, používá nepravděpodobné výmluvy, vyhledává důvody pro absenci ve škole, má na těle škrábance, modřiny, řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit. Je třeba věnovat pozornost nově přichozím žákům do třídního kolektivu, protože právě oni se mohou stát terčem útoku.

- **Přímé znaky šikanování:** posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívky, nadávky, ponižování, hrubé žerty, důležitým kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo legrací zranitelný. Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil, panovačné příkazy, nátlak a nucení k účasti na nemorálních až trestných činech, nebo na jejich spoluúčasti, honění a strkání, pošťuchování, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí, rvačky, ve kterých je jeden z účastníků zřetelně slabší a snaží se uniknout.

2.1.3. Fáze šikany

- a) **zrod ostrakismu** (první fáze je přítomna v každé skupině, všude je někdo méně oblíbený, ze kterého je prima dělat si občas legrácky, jde o převážně psychické formy lehčího rázu)
- b) **fyzická agrese a přitvrzování manipulace** (skupina si zvolí „otloukánka“, který je hromosvodem k vybíjení emocí, projevuje se subtilní fyzická agrese)
- c) **klíčový moment, vytvoření jádra** (skupina agresorů – úderné jádro, šíří vir šikany, cíleně spolupracují a vyvíjí nátlak na většinou nejslabší členek skupiny, na toho, kdo je již ostrakizován, tedy povětšinou ten žák, který je v hierarchii nejnižší)
- d) **většina přijímá normy** (normy agresorů jsou nepsaným zákonem pro všechny, i mírní žáci se začnou pod jejich nátlakem vůči oběti chovat krutě)
- e) **totalita, dokonalá šikana** (šikanování se stává skupinovým programem, skupina je rozdělena na otrokáře a otroky, otroci nemají žádná práva)

2.2. Postup při výbuchu pokročilé šikany mezi žáky

Šikana s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí (škola nezvládne řešení sama).

- a) Zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany.
- b) Bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.
- c) Zalarmování pedagogů na poschodí, informování vedení školy.
- d) Zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi.
- e) Pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře).
- f) Oznámení policii, paralelně – informace rodičům, kontakt se specialistou na šikanování.
- g) Rozhovor s obětí a informátory, zpočátku bez konfrontace.
- h) Nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků.
- i) Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky.
- j) Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory.
- k) Metoda vnějšího nátlaku (komisní pohovor s rodiči agresora, vyjádření všech pedagogů, rozhodování komise o adekvátním kázeňském opatření (viz. školní řád,

seznámení rodičů a žáka se závěrem, oznámení o potrestání před celou třídou, přesvědčit žáky i ostatní rodiče, že škola dokáže ochránit slabé a šikana uvnitř školy nebude v žádném případě tolerována, ochrana oběti, její sledování pedagogem, stanovení konkrétních ochránců oběti, zprostředkování péče v odborných zařízeních, kontakt na odborná zařízení, vytvoření „horké linky“ s rodiči, změna konstelace skupiny. Spolupráce s pediatry, dětskými psychology, psychiatry, poradnou, neziskovými organizacemi, zahájení terapeutické péče atd. Naplnilo-li šikanování skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy neprodleně oznámí tuto skutečnost Policii ČR (již v bodě f.).

2.3 Postup při výskytu šikany učitele

Šikana pedagoga bývá často spojena se šikanou mezi žáky. Pokud má pedagog podezření na vlastní šikanu, měl by o tom informovat vedení školy. Pokud cítí ostych, měl by o šikaně informovat vedení školy ideálně některý z kolegů.

- a) V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem, má pedagog právo zajistit si pro sebe bezpečí tím, že odejde ze třídy.
- b) Následně vyhledá pomoc kolegy, který je v daný moment nejbližší třídě. Kolega zajistí dohled nad žáky, popřípadě izolaci agresora od ostatních.
- c) Ohrožený pedagog okamžitě informuje vedení školy, které bude pro zvládnutí vyhrčené situace nápomocno.
- d) Dále je postupováno vzhledem k agresorovi takto: Zklidnění situace, popřípadě přivolání Policie ČR, oznámení útoku na pedagoga zákonnému zástupci, oznámení na příslušný OSPOD, zápis.
- e) Zajištění bezpečí pedagoga, jeho podpora, nevyžadovat a neočekávat, že napadený pedagog vše vyřeší.
- f) Vedení školy zajistí řešení vzniklé situace, daný problém řeší i s ostatními pedagogy školy, rodiči.
- g) Snaha ze strany vedení školy o prošetření, proč došlo k útoku na pedagoga? Vyvození kázeňského postihu, vyvození dalšího postupu řešení a prevence, informace rodičům.
- h) Prevence ve třídě, zamezit opakování, intervenční program konkrétně zaměřený na danou problematiku za účelem znovunastolení přijatelných pravidel ve třídě.
- i) V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.
- j) Je nezbytné uvědomit si, že zážitek, který si prožije pedagog ve třídě, může být pro něho bolestný, potřebuje proto čas na zpracování a rovněž sociální podporu kolegů či rodiny.
- k) Důležité je neobviňovat se z profesního selhání.

2.4. Postup při kyberšikaně během vyučování

Kyberšikanou rozumíme zneužití ICT technologií, především mobilních telefonů a internetu. Rozlišujeme různé formy kyberšikany: Ponižování, nadávání, urážení, vyhrožování a zastrasování, očerňování, publikování ponižujících videozáznamů, audiozáznamů, fotografií – vše v on-line prostředí, krádeže identity, ztrapňování pomocí falešných profilů, zveřejňování cizích tajemství s cílem poškodit, vyloučení z virtuální komunity, specifické formy kyberšikany spojené s hraním PC her, Flaming, Sexting, Stalking, Kybergrooming, Phising.

Pravidla užívání mobilních telefonů jsou stanovena školním řádem. Pravidla užití školních počítačů stanovuje řád učebny PC.

- a) Zajistit ochranu oběti (kontaktovat operátora, zřizovatele web stránek).
- b) Zajistit dostupné důkazy (uložení zpráv, screenshot aktuálních web stránek).
- c) Důkladné vyšetření s podporou externího pracovníka (IT, PPP, policie ČR, zákonného zástupce).
- d) Informovat zákonné zástupce oběti i agresora.
- e) Žádat konečný verdikt všech zúčastněných stran.
- f) Kázeňský postih žáka.
- g) Volba vhodných preventivních opatření, práce se třídou, intervenční program.

2.5. Postup při kyberšikaně mimo vyučování

Škola má povinnost se podezřením na kyberšikanu zabývat vždy, když se o něm dozví. Oběti doporučit:

- a) Zachovat klid, ukončit komunikaci.
- b) Uchovat si důkazy.
- c) Blokovat pachatele a obsah, který rozšiřuje.
- d) Oznámit útok dospělým, učiteli, rodiči.
- e) Nebát se vyhledat pomoc specialistů (Policie ČR, obrátit se o pomoc k PPP, E-bezpečí, www.napisnam.cz).
- f) Pokud je kyberšikana součástí šikany, řešit komplexně.
- g) Žádat konečný verdikt všech zúčastněných stran.

2.7. Metodické poznámky, informace, kontakty

Knihovna a propagační materiály umístěny pro potřeby ostatních pedagogů ve sborovně školy a v učebně, kde je zřízeno Školní poradenské pracoviště (seznam přiložen). K předávání informací žákům používána nástěnka výchovného poradce a metodika prevence ve II. patře školy.

Ve sborovně školy zřízena schránka pro předávání informací metodiku prevence a výchovné poradkyni od třídních učitelů. Předané informace vyhodnocovány průběžně během školního roku (periodicky – měsíčně) metodikem prevence a výchovným poradcem.

3. DŮLEŽITÉ INSTITUCE, KONTAKTY, VÝCHODISKA, WEBOVÉ STRÁNKY

3.1. Důležité instituce, důležitá sdružení

- **PIS Policie ČR Kutná Hora**, Na Náměstí 419, 284 01 Kutná Hora, Preventivní programy pro školy, tel: 974 875 207-8
- **K-centrum Kolín**, Kutnohorská 17, 280 00 Kolín, tel: 321 715 004, 777 847 071, 777 650 030
- **Prostor Kolín**, Prostor.kolin@seznam.cz
- **Středisko výchovné péče**, Školní náměstí **Chrudim** 11, 537 01 Chrudim, tel: 469 623 786, svp.archa@tiscali.cz
- **SEMIRAMIS** Hradec Králové
- **Středisko výchovné péče Kolín**, tel: 321 718 555, 321 729 600
- **o.s. Povídej si Kutná Hora** (krizová intervence dospělým i dětem), tel: 327 511 111, 602 874 470, linkaduvery@kh.cz
- **Anabell- občanské sdružení**, posta@anabel.cz
- **Linka bezpečí**, tel: 800 155 555
- **Mudr. Hromadová, dětská psychiatrie**, tel: 321 721 412
- **Mudr. Šulcová, dětská neurologie**, tel: 327 512 177
- **Linka Vzkaz domů**, tel: 800 111 113
- **Rodinná poradna Kutná Hora**, tel: 327 512 452
- **Hasičský záchranný sbor, HZS Čáslav**, tel: 950 876 011
- **Krajský úřad SK, Krajský koordinátor prevence** – www.stredocech.cz, www.kr-stredocesky.cz

3.2. Seznam webových stránek

www.ibesip.cz

www.zachranny-kruh.cz

www.uamk-cr.cz

www.adiktologie.cz

www.drogy-info.cz

www.drnespor.eu

www.saferinternet.cz

www.bezpecne-online.cz

www.protisikane.cz

www.minimalizacesikany.cz

www.sikana.org

www.e-bezpeci.cz

www.psych.upol.cz

www.nudz.cz

www.gambling.podaneruce.cz

www.stopzavislosti.cz

www.poradenskecentrum.cz

www.prevence-info.cz

www.kv-stredocesky.cz

www.perevntivni-aktivita.cz

[ww.videoskolam.cz](http://www.videoskolam.cz)

3.3. Důležité kontakty pro potřeby školy

- **Pedagogicko- psychologická poradna Středočeského kraje, pracoviště Kutná Hora**, Jakubská 83/3, 284 01, Kutná hora – Vnitřní Město, tel: 327 311 362, E-mail: kutnahora@pppsk.cz , Web: www.pppstredoceska.cz
- **Speciálně pedagogické centrum Kolín**, Kutnohorská 179, 280 02, tel: 321 713 144, E-mail: reditelstvi@zskolin.cz, Web: www.zskolin.cz
- **MÚ Čáslav, Odbor sociálních věcí a zdravotnictví**, Generála Eliáše 6, 286 01, Čáslav – Nové Město, tel: 607 015 623, 327 300 117, Web: www.meucaslav.cz , E- mail: nykodym@meucaslav.cz
- **MÚ Havlíčkův Brod, Odbor sociálních věcí a školství**, Havlíčkovo náměstí 57, 580 01, tel: 569 497 140, Web: www.muhb.cz , E- mail: vfikar@muhb.cz
- **Městská policie Čáslav**, Nám. Jana Žižky z Trocnova 1/1, 286 01, Čáslav – Staré Město, tel: 327 300 240, Web: www.meucaslav.cz , E-mail: mestskapolicie@meucaslav.cz
- **Policie ČR, Obvodní oddělení Čáslav**, Dusíkova 77/4, 286 01, Čáslav – Staré Město, tel: 974 811 111, Web: www.policie.cz
- **Městská nemocnice Čáslav**, Jeníkovská 348/17, 286 01, Čáslav – Nové Město, tel: 327 305 111, Web: www.nemcaslav.cz
- **Středisko výchovné péče pro děti a mládež Kolín**, Polepská 252, 280 02, Kolín, tel: 777 738 794, E-mail: info@svp-kolin.cz
- **Dětský domov se školou, středisko výchovné péče a ZŠ Chrudim**, Čáslavská 624, 537 01, Web: www.dds-chrudim.cz , tel: 466 251 799
- **Středisko výchovné péče Archa**, Školní Náměstí 11, Chrudim, 537 01, E-mail: svp.archa@archa-chrudim.cz , tel: 469 623 786
- **Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Dětský domov Nová Ves u Chotěboře**, 582 73, E-mail: ddnv@chot.cz , tel: 569 621 522
- **Dům dětí a mládeže Čáslav**, Jeníkovská 222/49, 286 01, tel: 27 311 054, E-mail: reditelka@ddmcaslav.cz
- **Pionýrská skupina Jana Žižky z Trocnova Čáslav**, Al. Jirásky 694/12, 286 01, tel: 724 800 851, Web: www.pscaslav.cz
- **Centrum Domek**, oblastní charita Kutná Hora, Jana Karafiáta 199/24, 286 01, Čáslav – Staré Město, tel: 327 311 324, E-mail: domek.charita@kh.cz
- **Doučovací centrum SOVA Čáslav**, U Lesoparku 1909, 286 01, tel: 775 035 286, Web: www.doucovanicaslav.cz , E-mail: sova@doucovanicaslav.cz

JAK ŘEŠIT POČÁTEČNÍ ŠIKANU VE ŠKOLE DLE KOLÁŘE

První pomoc při počáteční šikaně:	Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:
1. odhad závažnosti a formy šikany; 2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi; 3. nalezení vhodných svědků; 4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory); 5. ochrana oběti; 6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru: a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření); b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku); 7. realizace vhodné metody: a) metoda usmíření; b) metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči); 8. třídní hodina: a) efekt metody usmíření; b) oznámení potrestání agresorů; 9. rozhovor s rodiči oběti; 10. třídní schůzka; 11. práce s celou třídou.	A. První (alarmující) kroky pomoci 1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany; 2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí B. Příprava podmínek pro vyšetřování 3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy; 4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi; 5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře); 6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům C. Vyšetřování 7. rozhovor s obětí a informátory; 8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků; 9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky; 10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi) D. Náprava 11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Komentář k jednotlivým krokům postupů viz kniha Nová cesta k léčbě šikany - Kolář M. (2011)